

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám: IV/ 0 2 3 5 1 - 0 / 2022

Érkezett: 2022 OKT 18.

Példány: 1 Kezelőiroda: Alkotmánybíróság

Melléklet: 7 Budapest

Donáti utca 35-45.

1015

Érkezett:
e-postafiók

Hivatali kapu / Cégekapu / Ügyfélkapu

Elektronikusan aláírta:

Dr. Balsai István

Sziget

Az irat elektronikus úton

Készített papírszerű másolat

SZEGEDI TÖRVÉNYSZÉK	
15.	
Érk.	2022 -10- 10 ⁴ nap
Példány:	1 Mell.: ⁴ megh
Ügyiratszám:	AK 161486 / 2020

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[REDACTED]

[REDACTED] jogi képviselője: Balsai Ügyvédi Iroda, eljár: dr. ifj. Balsai István ügyvéd, [REDACTED] indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.018/2021/9. szám alatt hozott ítéletével szemben, mint az egyedi ügyben érintett, Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a törvényes határidőn belül az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjeszti elő.

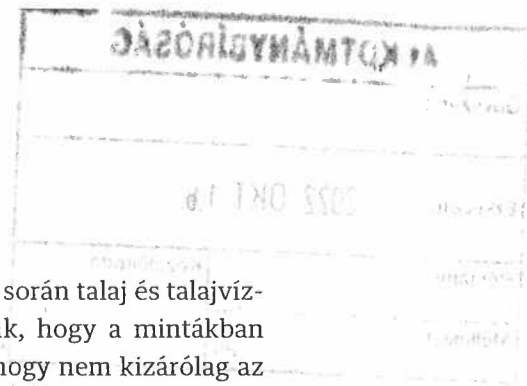
Az indítványozó kéri, hogy a T. Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikke (3) bekezdésének b) pontja, valamint az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján állapítsa meg a Kúria Kfv.III.38.018/2021/9. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és a bírói döntést semmisítse meg.

1. Tényállás

- 1 Az indítványozó a [REDACTED] tagja, a [REDACTED] gazdaszemélyes tulajdonában áll, amelynek tulajdonosa a [REDACTED]. Az indítványozó a tulajdonosa és üzemeltetője a [REDACTED] szám alatt található üzemanyag töltőállomásnak, amelynek releváns története az alábbiakban foglalható össze.
- 2 A telken az 1950-es évektől kezdődően benzinkút működött, majd ott 1975-ben az [REDACTED] létesített üzemanyag töltőállomást, amelyet 1975-1992 között használt és üzemeltetett. 1992-ben az ingatlant és a töltőállomást értékesítette a [REDACTED] Kft. részére, amely azt 1997-ben az [REDACTED] (később: [REDACTED]) részére adta el. A töltőállomás 2016-ban, a felperesi jogelőd felvásárlásával, jogutódlással került az indítványozó tulajdonába.
- 3 A [REDACTED] 2000-ben lakossági panaszok, bejelentések alapján értesítette az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőséget, miszerint benzinszag érezhető a [REDACTED]

BALSAI ÜGYVÉDI IRODA

töltőállomás környékén található ingatlanokon. Helyszíni bejárás során talaj és talajvíz-mintavétel történt, majd a laboratóriumi vizsgálatok kimutatták, hogy a mintákban szennyező frakciók találhatók. A további vizsgálatok feltárták, hogy nem kizárólag az üzemanyagtöltő állomás területét érinti a szennyezés, hanem a környező ingatlanokat is. A vizsgálatok 2000-ben a szennyezés kezdetét 4 és 50 év között jelölték meg (vagyis az 1950-1996 közötti időszakra). Az [REDACTED] megbízásából kárelhárítási terv készült a tervezett beavatkozás megvalósításával.

- 4 Az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség 2003-ban az [REDACTED] 667-13/2003. számú határozatával részletes tényfeltárássra kötelezte a szennyezés lehatárolása és a szennyezés okának megállapítása céljából. A határozatban foglalt kötelezettségét a kötelezett nem teljesítette.
- 5 Az üzemanyagtöltő állomás 2016. óta az indítványozó tulajdonában van. Az indítványozó 2016-ban a töltőállomás területén környezetvédelmi állapotfelmérést végeztetett. A vizsgálati eredmények alapján megállapították, hogy a töltőállomás környezete BTEX, TPH, PAH és MTBE komponensekkel szennyezett, amely a jogszabályban meghatározott szennyezettségi határértékeket többszörösen meghaladja. A környezetvédelmi hatóság jogelődjéhez, a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatalához 2017-ben az indítványozó műszaki intézkedési tervet nyújtott be (a környezetkárosodás megszüntetése érdekében az azonnali helyreállítási intézkedésekre vonatkozó kárelhárítási tervet). Ennek alapján az indítványozó azonnali talajcserét végzett, a szennyezett talajvizet kitermelte és tisztítás után a közcsatornába vezette, talajvíz-kitermelő és kezelő rendszer kiépítéséről gondoskodott, és a szennyezőanyag kitermelésére és megtisztítására is sor került.
- 6 A 2017-ben az indítványozó által végeztetett talaj és talajvíz szennyezettségi vizsgálatok során megállapították, hogy a töltőállomás környezete továbbra is BTEX, TPH, PAH komponensekkel szennyezett és újlag kimutatták, hogy MTBE komponensekkel is szennyezett.
- 7 Az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség 2018-ban kiadott kötelezésben tényfeltárással elvégzésére, továbbá tényfeltárási záródokumentáció előterjesztésére kötelezte az indítványozót. A tényfeltárási záródokumentáció előterjesztési határideje 2019. február 28-a volt, amelyet 2020. január 31-re módosítottak.
- 8 Az indítványozó megbízásából eljáró gazdasági társaság 2020. február 3-án előterjesztette a Járási Hivatalhoz a tényfeltárási záródokumentációt, mely mellékletként tartalmazta a „Felelősnevezési és kimentési dokumentáció” elnevezésű iratcsomagot is, annak igazolása érdekében, hogy a kármentesítéssel érintett terület vonatkozásában az indítványozó az okozott szennyeződésért nem vonható felelősségre, kármentesítésre nem kötelezhető. Ebben egyrészt sérelmezte, hogy a járási hivatal 2018-ban mint jogutódot tényfeltárássra és a tényfeltárási záródokumentáció benyújtására akként kötelezte, hogy a kötelezés jogalapjának és a felelősségnek a megállapításánál nem a 2003-ban hatályban volt rendelkezésekre, hanem a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995.

évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 102. § (1) bekezdésének, valamint a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 21.§ (2) bekezdésének később, 2007. április 30-án hatályba lépett rendelkezéseire hivatkozott. Másrészt kifogásolta, hogy a környezetvédelmi hatóság 2000-ben már tudomást szerzett a szennyezésről, a 2003-as tényfeltárással kötelező határozat meghozatalakor az indítványozó jogelődje azt már semmiképpen nem tudta megakadályozni. A Kvt. 110. § (4) bekezdése értelmében a 2007. április 30. előtt megvalósított környezetkárosításokra az alaphatározat kiadásakor hatályos rendelkezéseket kellett volna alkalmazni.

- 9 A kimentési dokumentáció hivatkozott a környezetvédelmi hatóság jogelődje 2001. szeptember 25-én készített jegyzőkönyvére, amely szerint „[a] mérési eredmények igazolták, hogy a környezetszennyezést [a BTEX, TPH, PAH komponensek vonatkozásában] nem az [REDACTED] által működtetett töltőállomás okozta, a töltőállomáson jelenleg üzemelő technológiai rendszer meghibásodásából nem származhat az észlelt talajvíz szennyeződés. Tehát az [REDACTED] nem tehető felelőssé a szennyezésért. A szennyezés okozójának megállapítására a felügyelőség környezetkárosítás büntettének alapos gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen tett feljelentést a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-Főkapitányságon. A Rendőr-Főkapitányság a nyomozást megtagadta, mivel büntethetőséget megszüntető ok, elévülés áll fenn. A felügyelőség mindezek alapján nem tudja megállapítani a szennyezés okozójának ki létét, nem tud megnevezni egy a 33/2000. (III. 17) Korm. rendelet szerinti kötelezettet a szennyezés felszámolására, ezért a felügyelőség javasolja az állami felelősségi kör megállapítását”.
- 10 Az MTBE komponensű környezetszennyeződés kapcsán az indítványozó arra hivatkozott, hogy az a bemutatott terjedési modell alapján 17-25 éves, de semmiképpen sem az [REDACTED] (tehát a felperes jogelődjének) tulajdonszerzését követően keletkezett, mert azt csak olyan tartályszivárgás okozhatta, amely tartályt az [REDACTED] soha nem használt.
- 11 Az indítványozó a fentiek alapján az üzemanyagtöltő állomás tényleges használóiként 1997-et megelőzően megnevezte a [REDACTED]-t, valamint az [REDACTED]
- 12 Hiánypótlást követően a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal mint környezetvédelmi hatóság tényfeltárási záródokumentációt részben elfogadta, továbbá az indítványozót a tényfeltárással folytatására, valamint kármentesítési monitoring végzésére kötelezte. Az indítványozó megbízásából eljáró gazdasági társaság 2020. július 6-án előterjesztette a kiegészített tényfeltárási záródokumentációt, amely alapján a tárgyi eljárás 2020. július 7-én megindult. A tényfeltárási záródokumentáció mellékletét képezte egy hidrodinamikai és transzportmodellezési dokumentáció, amely rögzítette, hogy az MTBE komponensű szennyeződés pontos helyének és bekövetkezési módjának ismerete nélkül nem állapítható meg, hogy a szennyezés 1997. február 17-e előtt vagy után következett be.
- 13 A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal mint környezetvédelmi hatóság 2020. szeptember 3-án kelt, BK/KTF/00121-42/2020. számú határozatával az indítványozó tényfeltárási záródokumentációt elfogadta, egyúttal műszaki beavatkozási terv elkészítésére,

előterjesztésére, továbbá kármentesítési monitoring folytatására, valamint az alábbi előírások maradéktalan betartására kötelezte. Az indítványozónak a Kvt. 102. § (2) bekezdésén alapuló kimentését nem fogadta el, mert álláspontja szerint a hidrodinamikai és transzportmodellezési dokumentáció alapján nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy a szennyezés mikor következett be, azt csak valószínűsíteni lehet. Az, hogy a hatóság 2003-ban az indítványozó jogelődjének a felelősségét nem tartotta megállapíthatónak, mindösszesen azt jelenti, hogy ténylegesen nem ő követhette el a szennyezést eredményező jogsértést. Ez azonban nem jelenti a közigazgatási felelősség alóli mentesülését, ami a szennyező kilétének megállapíthatósága hiányában fennáll.

- 14 A töltőállomás korábbi tulajdonosa és használója időközben jogutód nélkül megszűntek.

2. Az elsőfokú bíróság ítélete

- 15 Az indítványozó mint felperes a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal mint környezetvédelmi hatóság határozatával szemben közigazgatási pert indított a Szegedi Törvényszék előtt. A Szegedi Törvényszék a keresetet 2021. június 24-én kelt 1.K.701.486/2020/22. számú ítéletével elutasította. Indokolásában többek között kifejtette, hogy a tényfeltárási záródokumentáció szerint nem zárható ki, hogy a szennyezés, legalábbis részben, az indítványozó jogelődje tulajdonszerzését követően következett be, ezért az indítványozó minden kétséget kizáróan nem tudta bizonyítani, hogy a felelősség mást terhel.

3. A Kúria ítélete

- 16 Az indítványozó a Szegedi Törvényszék ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a Kúria befogadott, majd a 2022. június 29-én kelt, 2022. augusztus 15-én kézbesített Kfv.III.38.018/2021/9. számú ítéletével elutasított.
- 17 Releváns indokolása szerint felülvizsgálati kérelemnek a szennyezések időben és térben való elhatárolásával, a felelősség körében a szennyezések heterogén jellegéből adódó külön bontásával kapcsolatosan megjelölt jogsérelmeit nem vizsgálhatta, mert azok a tiltott keresetkiterjesztés hatálya alá tartoztak. Megállapítása szerint az egészséges környezethez való jog az Alaptörvény XXI. cikke értelmében alkotmányos alapjog. Ezzel összhangban az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme, a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítása céljából a jogalkotó 1995-ben megalkotta a Kvt.-t.
- 18 A kimentés körében a Kvt. szabályai változatlanok annak 1995. december 19-i hatálybalépésétől kezdődően biztosítva ezáltal azt a szigorú felelősségi rendszert, amelynek célja a környezeti értékek megőrzése és védelme, minőségének javítása. E nélkül nem tartható fenn az emberi tevékenység és a természet közötti harmónia, elmulasztása veszélyezteti a jelen és jövő generációk egészségét, létét.
- 19 A Kvt. 102. § (1) és (2) bekezdései egyértelmű rendelkezéseket tartalmaznak a közigazgatási jogi felelősség alanyai tekintetében, a mindenkori tulajdonos csak akkor mentesül a

felelősség alól, ha megnevezi az ingatlan tényleges használóját és kétséget kizáróan bizonyítja, miszerint a felelősség nem őt terheli. A környezetvédelmi hatóság tényállás-tisztázási kötelezettsége a fentieknek megfelelően alakul, vagyis azt kell felderítenie, hogy ki az ingatlan tulajdonosa, valamint használója, további bizonyítási kötelezettsége a közigazgatási jogi felelősség alanya tekintetében - főszabály szerint - nincs. A közigazgatási hatóságnak a tényállást határozatában meg kell állapítania, de a felperes kimentési kötelezettsége körében bizonyítás nem terheli, a bizonyítási teher az indítványozón van.

- 20 A Kúria nézete szerint a felperes nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a felelősség nem őt terheli. Habár megnevezte az ingatlan használóit, azonban mivel nem állapíthatók meg a szennyezések keletkezési időpontjai, a tényleges használók sem határozhatók meg pontosan, ebből fakadóan a Kvt. 102. § (2) bekezdésében foglalt kimentés nem foghatott helyt. Nem azt kell bizonyítania a tulajdonosnak, hogy a szennyezést ki okozta, hanem hogy a felelősség őt nem terheli. Felülvizsgálati kérelmében e körben arra hivatkozott, hogy a szennyezés már 2000-ben bekövetkezett, a tényfeltárássra kötelező első határozat is 2003-ban kelt. Az megállapítható, hogy a konkrét szennyeződés nem egy egyszeri havária következménye, hanem többlépcsős folyamat eredménye. A szennyeződés nem vitatottan elkezdődött a 2000-es éveket megelőzően, akár a 70-es, 80-as években, azonban az MBTE elterjedés már egy újabb szennyeződésre utal, aminek pontos ideje még csak nem is valószínűsíthető. A tényfeltárási záródokumentációban az indítványozó által megbízott szakértő maga támasztotta alá a hidrodinamikai és transzportmodellezési vizsgálat eredményeképpen, hogy egyforma valószínűséggel következhetett be a szennyeződés az [REDACTED] és a jogelőd üzemeltetési időszakában. A káresemény pontos helyének és bekövetkezési módjának ismerete hiányában a feltárt MTBE szennyeződés keletkezési ideje nem pontosítható, nem dönthető el, hogy a szennyezés 1997. előtt vagy után következett be, ezáltal pedig kétséget kizáróan nem bizonyított, hogy a felelősség nem az indítványozót terheli.

4. Az indítványozói jogosultság, az alkotmányjogi panasz előterjeszthetősége

- 21 Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A (2) bekezdés a) pontja alapján jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt.
- 22 Az indítványozó a közigazgatási per felperese volt ezért érintettsége megállapítható, másrészt indítványozói jogosultsága is fennáll.

- 23 A Kúria az ítéletet az indítványozó jogi képviselője részére elektronikus úton 2022. augusztus 15-én kézbesítette, így az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt hatvan napos határidő megtartott.
- 24 Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát külön meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján, elektronikusan terjeszti elő az Alkotmánybíróság ügyrendjének 71. § (4a) bekezdésére figyelemmel, amely szerint, ha törvény az Alkotmánybíróság eljárására okot adó bírósági eljárásban az elektronikus kapcsolattartást lehetővé vagy kötelezővé teszi, az Alkotmánybírósághoz címzett alkotmányjogi panaszt e szabályok szerint lehet vagy kell benyújtani az elsőfokú bíróságon.

5. A Kúria ítéletének alaptörvény-ellenessége

- 25 Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria támadott ítéletének jogértelmezése az alábbiak szerint sértette meg az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való alapjogát.
- 26 Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint annak alkotmányos igénye, hogy a közigazgatási határozatok bírói ellenőrzése során a perbe vitt jogok és kötelezettségek érdemi elbírálást nyerjenek, nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthető. Az Alaptörvényben megfogalmazott tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerének elemei ennek megfelelően egy olyan alkotmányos mércét jelentenek, amely a jogszabályi környezetén túl, az egyedi ügyben hozott bírói döntések megítéléséhez is alapul szolgálnak. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból levezethető indokolási kötelezettség követelménye - az indokolt bírói döntéshez való jog - a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- 27 Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt, a bíróságokra kötelező jogszabály-értelmezési kötelezettségre is, az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére alapított alkotmányjogi panasz esetében azt kell vizsgálni, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Mivel az indokolt bírói döntéshez való jog az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezi a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására, vizsgálni kell a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat Indokolás [28]-[34]}.
- 28 Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz is kötötte: elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és a bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig - mérlegelés eredményeként - mindezekből vont le

következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve [20/2017. (VII. 18.) AB határozat].

- 29 A jelen ügyben a jogvita releváns szempontjait (vagyis a természetét) az határozta meg, hogy a Kvt. 2007. évi XXIX. törvény 7. §-ával megállapított, 2007. óta hatályban lévő 102. § (1) bekezdése szerint a környezetkárosodásért, illetve a környezetveszélyeztetésért való felelősség - az ellenkező bizonyításáig - annak az ingatlannak a környezetkárosodás, illetve környezetveszélyeztetés bekövetkezésének időpontját követő mindenkori tulajdonosát és birtokosát (használóját) egyetemlegesen terheli, amelyen a környezetkárosítást, illetve környezetveszélyeztető magatartást folytatták. A (2) bekezdés szerint a tulajdonos mentesül az egyetemleges felelősség alól, ha megnevezi az ingatlan tényleges használóját, és kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a felelősség nem őt terheli. A 2007. évi XXIX. törvény indokolása szerint az a környezeti károk megelőzése és helyreállítása tekintetében a környezeti felelősségről szóló európai parlamenti és tanácsi 2004/35/EK irányelv jogharmonizációját valósítja meg. Az érintett jogszabályhely a részletes indokolás szerint a környezetveszélyeztető magatartásért, valamint a környezetkárosításért fennálló felelősség érvényesítése érdekében az állam környezetvédelmi érdekeit hivatott érvényesíteni ingatlan átruházása esetén, abban az esetben, ha jogerős bírósági vagy hatósági határozat a tartós környezetkárosodás tényét az átruházandó ingatlan vonatkozásában megállapította. A Kvt. 102. § megalkotásának jogalkotói szándéka tehát az volt, hogy a környezeti károkra vonatkozó speciális szabályokat ültessen a magyar jogrendszerbe, eleget téve a jogharmonizációs kötelezettségének, sőt annál is szigorúbb felelősségi rezsimit megállapítva kiterjessze a „szennyező fizet” elvét a környezeti károk felszámolása érdekében.
- 30 Vagyis a perben eljáró bíróságoknak arról kellett döntenüik, hogy az indítványozói felelősség kimentése körében mi felel meg a kétséget kizáró bizonyítási mércének, és az indítványozó által felajánlott bizonyítás ezt a szintet elérte-e.
- 31 Jelen ügyben a jogvita lényeges eleme volt továbbá, hogy a környezetkárosodás meghatározása és bizonyítása leginkább természettudományos, vagyis nem jogi módszerekkel történik. Ugyanakkor, amint azt a vonatkozó és mértékadó jogi szakirodalom is elismeri, a természettudományban nem létezik általánosan elfogadott bizonyítási szint az egyes okozati összefüggések alátámasztására. A természettudományos kutatás alapja a nullhipotézis elutasítása statisztikailag szignifikáns bizonyítékok összegyűjtése révén. Ugyancsak feltűnő a különbség a jogtudományi és a természettudományos megközelítésben a valószínűségi bizonyítékok elfogadása terén. A statisztikai módszerekkel nyert eredmények alapján ugyanis mindig csak valószínűségi kijelentések tehetőek a vizsgált jelenségről, amelyek ekként mindig tudományos bizonytalansággal terheltek. Ez azonban nem képezi a gátját az oksági következtetések levonásának. Azonban a jogtudományban és az ítélkezési gyakorlatban a valószínűségi adatokat csak kiegészítő lehetőségként szokás elfogadni és gyakran bizonyossággal tett megállapításokat várnak el a szakértőktől.¹

¹ Sulyok Katalin (2022): *A természettudomány szerepe a bírói érvelésben*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 54-55. oldal

Kitekintésként figyelemre méltó, hogy a kétségtelen és egyértelmű természettudományos bizonyítékokhoz való bírósági ragaszkodás kritikája már az Emberi Jogok Európai Bíróságán is megfogalmazódott: a *López Ostra*-ügyben és a *Vilnes*-ügyben a Bíróság - igaz, teljesen eltérő tényállások mellett - a kétséget kizáró bizonyítás helyett csupán „kellően szoros kapcsolatot” kívánt meg a környezetterhelés oksági összefüggésének vizsgálata során, amely tudatos elfordulást jelez a természettudományos bizonyítékok értékelésétől az oksági kapcsolat vizsgálata során (*López Ostra* kontra Spanyolország, 16798/90, 1994. december 9.; *Vilnes és mások* kontra Norvégia, 52806/09. és 22703/10., 2013. december 10.)

- 32 A jelen panasz alapját képező perben, amint azt a Kúria is *expressis verbis* elismerte, nem volt vitás, hogy két időben, térben és természettudományos (kémiai) szempontból is elhatárolható környezetkárosodás következett be. Egyrészt az 1950-1996 közötti időszakban bekövetkezett BTEX, TPH, PAH komponensekből álló szennyeződés, amelyről természettudományos módszerekkel is megállapítható volt, hogy nem az [REDACTED] által működtetett töltőállomás okozta. Másrészt az MTBE komponensű szennyeződés, amelyre vonatkozóan többféle bizonyíték is rendelkezésre állt, de a Kúria szerint a pontos ideje - az, hogy 1997 előtt, vagy után keletkezett - mégsem valószínűsíthető a tényfeltárási záródokumentációban található hidrodinamikai és transzportmodellezési vizsgálat eredménye alapján.
- 33 Az indítványozó a hatósági eljárás és a közigazgatási per során mindvégig hivatkozott arra, hogy az MTBE komponensű környezetszennyeződés kapcsán a szennyeződés a bemutatott terjedési modell alapján 17-25 éves, vagyis semmiképpen sem az [REDACTED] (tehát a felperes jogelődjének) tulajdonszerzését követően keletkezett, mert azt csak olyan tartályszivárgás okozhatta, amely tartályt az [REDACTED] a Területi Műszaki Biztonsági Felügyelet által kiadott dokumentumok szerint soha nem használt. Az Indítványozónak ez központi érve volt azzal, hogy a hidrodinamikai és transzportmodellezési vizsgálat eredményét csak ez előbbivel együtt lehet értékelés alá vonni, hiszen ez utóbbi bizonyíték csupán egy valószínűségi számítás eredménye.
- 34 Az indítványozó a hatósági eljárás során csatolt kimentési dokumentációban erre a két körülményre, mint álláspontja szerint perdöntő körülményekre kifejezetten hivatkozott, és ezeket a közigazgatási perben is mindvégig hangoztatta.
- 35 Ugyanakkor sem az elsőfokú bíróság, sem a Kúria ítélete nem adtak számot arról, hogy a bíróságok által is elismerten két környezetkárosodáshoz vezető különböző okokat és eltérő felelősséget miért nem látták megbonthatónak, továbbá hogy milyen megfontolásból tartják a hidrodinamikai és transzportmodellezési vizsgálatot más bizonyítékok mellett a kétség megalapozására alkalmas bizonyítéknak. Másképpen fogalmazva, a közigazgatási bíróságok ítéleteinek indoklásából nem állapítható meg, hogy ezeket az indítványozó által folyamatosan súlykolt körülményeket egyáltalán figyelembe vették-e, vagy ha nem, akkor mi alapján jutottak erre a következtetésre.

- 36 A bírói ítélet indokolásának jelentősége abban áll, hogy az adja meg a rendelkező részben megjelenő - a bírói meggyőződésen alapuló - döntés legitimitását. Az ítélet megfelelő indokolása nem formális kötelezettség, mert ezen múlik annak meggyőző ereje. A döntés megalapozottságát az indokolásnak kell biztosítania egyrészt a való tényállás megállapításával, másrészt a vonatkozó eljárási és anyagi jogszabályok helyes alkalmazásával. A bíróság indokolási kötelezettségében - egyebek mellett - az a garanciális alkotmányos elv jelenik meg, hogy a bíróság meg kell adja a választ a fél által felvetett, és az ügy elbírálása szempontjából jelentőséggel bíró kérdésekre [7/2013. (III. 1.) AB határozat]. A bíróságnak többek között azt az értékelést is el kell végeznie, amiből kitűnik, hogy a bizonyítékok mérlegelése során milyen szempontok szerint fogadott el egyes bizonyítékokat, illetve vetett el másokat.
- 37 A bíróság a tények megállapításánál az eljárási törvényben kijelölt kivételes bizonyítási szabályoktól eltekintve, a bizonyítékoknak felhasználásában nincs korlátozva, hanem valamely tény valóságát vagy valótlanágát a tárgyalás és a bizonyítás egész tartalmának alapján van hivatva megítélni, meggyőződését pedig az arra alkalmasnak talált bizonyítékoknak és perbeli adatoknak szabad mérlegelésével alkotja meg. Ezzel együtt azonban arra kötelezve van, hogy azokat az okokat, melyek a tényeknek valósága vagy valótlanága iránti meggyőződését előidézték, ítéletében részletesen adja elő.
- 38 Ha pedig nem nyilvánvaló, hogy a felhívott bizonyítékokból vont bírói következtetés miért okszerű, a bizonyítékok mérlegelése nélkül, pusztán az ismertetett iratok tartalmára, a felek előadására való egyszerű utalással egy-egy ténymegállapítás nem indokolható meg, és az már az eljárási szabályoknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeknek meg nem felelő alkalmazását jelenti. Nem felel meg ennek a követelménynek ugyanis az az általános kijelentés, hogy a szolgáltatott adatok és bizonyítékok mérlegelése és az ügy körülményeiből vont okszerű következtetés az, ami a bíróságot a ténymegállapításnál vezette, hanem gondosan felsorolandók azok az okok, hogy mely bizonyítási adatot miért fogadott vagy nem fogadott el a bíróság bizonyító erejűnek; és nem lehet csupán egyes bizonyítékokat kiragadni a ténymegállapítás indokolására.
- 39 Az indítványozó hangsúlyozza, hogy meglátása szerint egy olyan esetben, ahol a jogszabály a fél részéről a kétséget kizáró (vagyis a büntetőeljárási bizonyossággal azonos) bizonyítási szint teljesítését írja elő, amelyet a fent vázoltak szerint a jog és természettudomány közötti különbségek interakciójában kell átlépnie, úgy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelmény, hogy az ezt megvizsgáló bíróság az indokolási kötelezettsége teljesítése során a döntésében megnyilvánuló meggyőződés kialakulásáról a bizonyításra kötelezett fél részéről szolgáltatott összes lényeges bizonyíték tükrében adjon számot; ideértve, hogy a vonatkozó indokok előadásából kitűnjék azok elfogadásának vagy mellőzésének okszerű alapja, és az, hogy valamennyi perbeli adatot figyelembe vett. Egyszerűbben fogalmazva, ha a jogszabály a fél részére fokozottan magas bizonyítási sztenderdet ír elő, akkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó elvárás, hogy a jogvitát eldöntő bíróság indokolási kötelezettsége is ehhez igazodva fokozottá váljék. E kívánalommal összezseng az Alkotmánybíróság egy frissen

hozott döntésében kifejtett azon álláspontja, amely szerint a kétséget kizáró bizonyítási kötelezettségre épített eljárási rezsimben a jelentős időmúlás „kirívóan nehéz feladatot” ró a bizonyításra kötelezett fél terhére, amelyet a jogalkalmazás során is értékelni szükséges (III/1652/2022. számú eljárásban 2022. október 4-én hozott AB határozat, Indokolás [52]).

- 40 Az indítványozó álláspontja szerint ennek az indokolási mércének a Kúria ítélete nem felel meg: egyáltalán nem tartalmaz arra vonatkozó érvelést, hogy az általa megjelölt bizonyítékok mérlegelésénél milyen szempontokat vett irányadónak; hogy egyáltalán mérlegelési körbe vont-e azokat a műszaki dokumentumokat, amelyek kizárták az esélyét is annak, hogy az MBTE szennyeződést az indítványozó jogelődje okozhatta; és hogy az indítványozó érvelésével szemben a Kvt. 102. § (2) bekezdésének alkalmazása körében miért nem lehet a bíróság által is elismerten két időben, térben és kémiaiilag is elkülönülő szennyeződést két, önállóan bekövetkezett környezetkárosodásként kezelni a közigazgatási eljárásban (és így miért nem lehet a két környezetkárosodás esetében a felelősséget külön-külön vizsgálni és értékelni).
- 41 Az indítványozó természetesen tisztában van vele, hogy a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog jellegéből fakadóan az Alkotmánybíróság nem foglal, nem foglalhat állást a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben. Önmagában az, hogy a bíróság jogértelmezése valamely peres fél jogértelmezésétől - a jogviták elbírálására irányuló ítélkező-jogalkalmazó tevékenységtől természetéből fakadóan legalább az egyik fél jogértelmezésétől szükségképpen - eltér, nem alapozza meg az alapvetően processzuális természetű előírásokat tartalmazó tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog sérelmének megállapíthatóságát [3080/2020. (III. 18.) AB végzés]. A tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog védelmi körén kívül esnek a bizonyítékok mérlegelésével és mikénti értékelésével, valamint a bizonyítási teher megítélésével kapcsolatos tartalmi kérdések is [3063/2019. (III. 25.) AB végzés].
- 42 Ezért az indítványozó nem is annak a kimondását várja, hogy az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna, és ennek eredményeképp a támadott bírói döntéstől eltérő következtetésre is lehetett (vagy kellett) volna jutnia a Kúriának. Az indítványozó arról kéri az Alkotmánybíróság állásfoglalását, hogy ha a tisztességes eljárás-hoz fűződő jog elvárásként fogalmazza meg, hogy az eljárásban szereplő fél meghallgatást nyerhessen, azaz kérelmét a bíróság megvizsgálja, akkor kellő alaposágúnak tekinthető-e a Kúria ítéletének olyan indokolása, amely egyszerűen hallgat az indítványozó által előterjesztett kulcsfontosságú érvekről, így rejtve hagyva az indítványozó előtt a Kúria által alkalmazott mérlegelési szempontokat?
- 43 A fentiek jelentősége körében az indítványozó visszautal az előzőekben kifejtettekre, amelyek szerint a jelen ügyben a hosszú idő (évtizedek) óta lappangó, bizonytalan mértékű szennyeződésekkel kapcsolatos természettudományos kutatások valószínűségi számításait (azaz a tudományos bizonytalansággal terhelt bizonyítékokat) az indítványozót terhelő kétséget kizáró bizonyítási mércével kellett mérni az ok-okozati összefüggések vizsgálatában. Az ilyen okozati vizsgálaton alapuló bírói döntés a tények

tekintetében ezért akkor eredményez a fair eljárás szempontjából legitim ítéletet, ha a bíróság indokolása átlátható, ami a jövőre nézve is lehetővé teszi, hogy a felek tisztában legyenek a bíróság elvárásaival. A Kúria ítéletének felszínes és sablonszerű indokolása így nemcsak az ítélete legitimitását ássa alá, hanem összességében egyúttal sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő tisztességes eljárás-hoz fűződő jogát is.

- 44 Mindezek alapján az indítványozó kéri, hogy a T. Alkotmánybíróság a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, és azt az Abtv. 43. § (1) és (4) bekezdései alapján semmisítse meg.
- 45 Az indítványozó az azonosító adatainak (cégnév stb.) közzétételéhez nem járul hozzá.

Budapest, 2022. október 10.

**Tisztelettel,
Indítványozó
jogi képviselője:**

dr. ifj. Balsai István
ügyvéd
Balsai Ügyvédi Iroda

Melléklet:

ügyvédi meghatalmazás